

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KOZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KOZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanulóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.

Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féltoldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

A Szentszék és az olasz háború.

Mikor XV. Benedek pápa a ferencések generálist választó bizottságának tagjait fogadta, a megjelenteknek feltűnt a pápa komolysága és sápadt arcvonásai. Ez épen ama napokban történt, mikor Olaszország megüzente a háborút a monarchiának. A pápa komolysága érthető, hisz elsősorban ő érezte legjobban azt a vizás helyzetet, amelybe a háború az apostoli Szentszékot keverte. A pápaság sem nem olasz, sem nem másféle nemzetiségű. Ezen felül áll, mert az összes, minden nemzetiségű katolikusok szellemi fejének tekinti magát. Ámde az olasz háború a pápaságnak ezt a nemzetközi helyzetét tette kétségessé, amennyiben megakadályozta, hogy a pápa azoknak az országoknak katolikusaival érintkezhessek, melyek Itáliával hadiállapotban vannak. És azóta napról-napra világosabb, mennyire ingatag talajon állók mindazok a biztosítékok, melyek a Szentszék jogi helyzetét szabályozzák.

Az osztrák-magyar, bajor és porosz vatikáni követek elutazása világos jele, hogy a háború kitörése óta helyzetüket nem látták biztosítottak. A római kuriával való érintkezést később Svájcön keresztül történt

irányítással próbálták fenntartani, ámde az olasz posta ezt is meghiusította. Egy másik mód ez volt: a legkényesebb természetű ügyeket egy semleges állam magasrangú papjának referálták, aki mint saját kéréseit terjesztette az illetékes kongregációk elé. Ez a mód sem vált gyakorlattá, úgy hogy most az apostoli nunciaturákat kellett olyan joghatósággal felruházni, mint aminővel a kongregációk bírnak. Ilyen állapot fejlődött ki az úgynevezett olasz garanciális törvényekből, melyeket a pápák magukra nézve sohasem ismertek el érvényesnek.

Mikor 1870-ben Viktor Emmanuel elvette a pápaság utolsó birtokát Rómavárosát, csak a világi uralomtól fosztotta meg, de legfőbb szuverenitását nem érintette. Hogy ennek az olasz állam nagyobb súlyt adjon törvényeket hozott, melyekkel körülbástyázza a pápák jogviszonyát. Ezek a garanciális törvények, melyekben az olasz állam és királya ünnepélyes kezességet vállalnak, hogy a pápák az egész világ katolikusaival szabadon érintkezhetnek. E törvények a pápát bármely uralkodóval egyenlő rangúnak tekintik. Így az első paragrafus kimondja, hogy a pápa személye sérthetetlen. A személye ellen intézett minden támadás oly elbírálás alá esik, mint a fejedelmek megsértése. A harmadik pa-

ragrafus szerint a pápának uralkodókat megillető előjogai vannak. Ezért mint szuverain uralkodónak meghagyták a jogát, hogy saját személye szolgálatára gárdát tarthat, mellyel tetszése szerint rendelkezik. A hetedik § a pápa lakásának érintetlenségét állapítja meg. Állami tisztviselő ahol a pápa székel, hivatalos minőségben lábát be nem teheti.

A 12. § a pápának zavartalan összeköttetését biztosítja a külföldi udvarokkal és az egész katolikus világgal. Értendő az összeköttetés alatt úgy a levélváltásban nyilvánuló, valamint távirati. Legvilágosabban a 12. § rendelkezik a pápai szuverenitásról. A pápa eszerint idegen államokba teljesen szabadon küldhet diplomáciai képviselőt, udvara mellett elfogadhat külföldi követeket. Személyükről, elfogadhatóságukról ő maga dönt. Ugyancsak maga állapítja meg a diplomáciai viszony megszakítását, vagy folytonosságát bármely állammal, tekintet nélkül arra, hogy Olaszország minő viszonyban van az illető külföldi állammal.

A római kormány minden szépitgetés ellenére a Szentszéknel akkreditált diplomatáink működését lehetetlenné tette. Amely intézkedéssel a pápai szék jogi helyzetét rosszabbá tette. A garanciális törvények

Kisvárosi fotográfia.

Veszprém, 913...

A szeptember-est — ő itt drága vendég,
Bágyadt arannyal átmos árnyat vet,
A sok rozsdás balkon fanyar fényben ég
S köddel játszik a karcsu minarett.

Utak, grádicsok békén botorkálnak,
Mély udvarokban unott, árva csend...
Hol van gyümölcse itt a lázas nyárnak?
Az élet mint ódon, télen inga leng.

A piacra bámul a sötét Bakony,
Hol egy-két ember bóbiskol a bakon...
Ő más vidékre kit is vinne vágya?

A lelket itt beteg november várja,
Őszi sár, temető, színház, operett
S éjjeli őr virraszt a város felett.

KOCSIS LÁSZLÓ.

Erőforgácsolás.

A költő falun élt. A nádas, marconás halászsok, lidércek és fűszeres alkonyatok szerelmese volt. Fájón, szivhurrezegtetőn énekeit nádsipján, mint didergő nádas levelei őszi, deres szelekben. Élete hasonlított a pókhálóba fogott légy vergődő miszeréhez. Rövidke dalai, a szuszúénekek is olyanféle érzést váltottak ki az olvasóiból. Szánó, bensőséges érzést. Versei keltek. Az elismerést nyújtó kezek a pókhálókat fosztató, tépő, szabadító kéz-

ként nyultak életébe. Szánakozások. Késernyész, panaszos strófái láthatóan sohse porosodnak be antiquariumok limlomosságában, mert sok volt a megértő, bajos ember, aki pókhálóba csapódott bogárnak érezte életét.

A költő házas ember volt. A felesége gazdálkodó, reális asszony, aki pihenő vasárnapokon se birt hozzáemelkedni a hétköznapiasságból. Ugy hitte, hogy a gondosság, ura egészségének óvása, a mindentrendbetevés s a gondtalan életadás, ura utjáról a kenyértövisek félrehárítása a legnagyobb kötelessége.

A költőt ez a földszag, kenyérharc bántotta házasságában. Nősülésekor beleveszett menyasszonya boszorkányos karcsuságába, arányos baba-szerűségébe. Lelkét — a hétköznapiaknak élő és azok után vasárnapot remélő lelkét, meg nem láthatta. Mert olyan hazugul közeledtek, mint anyyi ezren és ezren. A sürgés vakká tette őket is. A testi emberek megélnék, sőt elhíznak a pókhálóban. Pókmódra; nyári légyaratás után. De a lélekarcuk elsápadnak, megfogyadnak, összeassznak s örökösben májusi zápor után zokognak a tikasztó kánikulában, mint lankadt virágok, érzékeny mimózák.

A költő vergődő, fojtogatott dalai egyre mélyültek. Napfényes táj után sóhajtoztak s kifejezései voltak a szabad legénykoriságnak, amikor még a költő nem irt, hanem a boldog iga után vágyott. Akkor a házaset fűszeres mezején élni akart, nem dalolni. Most rónavizes, partjaláthatat-

lan világok után vágyott rapszódiaikat énekelni a szabadságról...

Felkapták dalaiért. Egyezett az új morállal iránya. Az erkölcstelen sajtó ezért zengte dicséretét. Új és szokatlan volt, mert a tűzhely és kandalló boldogságot megvetette. Ellenkezőjét dalolta:

„Új le mellém a kandallóhoz...”

Ezért kellett. Valóságos csömört csempészett költészetével az irodalomba s e csatorna levezette az életbe is házasság iránti ellenszenvét.

Családi életét boldogságnak tartották. A parasztkok valóságosan magasztalták az asszonyt. Reális lelke, dolgos parasztossága nagyon nyitűre volt. A költő álomgyerekes szivárványkergetődsiségével szöges ellentéte volt trágyás, józan világuknak.

A halászsokot se szerették. Ő pedig szerelmese volt az óriásvizek megrablóinak: csöndes, sütkérező mivoltukért, a valóságok álomkönyvszerű elmagyarázásáért, melyekben garabonciás, felvetődött pénzlángok adtak jelt természetű csodáknak, tüneményeknek. Ebből szötte motívumait s ujságot adtak, misztikusságba tömjénestették témáit.

Családi életük apró tragédiák, halkszavu, kevés gesztusu, bágyadt holdsütéses éjtszakák egymásutánja volt. Fényes csillagok meleg világot elhallgatatta a hideg hold fényhullatása. Nap nem süttött delelőn soha, de dörgés és megvilámlás se reszkettette össze. Az álom és a csupa egészséges ellentét. Lidércnyomásként ülte meg ellentétessé-

nem tisztán az olasz államhatalom és a pápák viszonyát tartalmazzák. Amint tekintélyes jogtudósok vallják ezekben a törvényekben nemzetközi jogállapotot szabályoztak és ismertek el, amely független az olasz államhatalomtól és annak törvényhozásától. Az 1870-iki események után az olasz kormány viselkedése senkit sem lepett meg. De egytuttal világosan igazolja, mit érnek az olaszoktól kilátásba helyezett biztosítékok. Csoda-e tehát, ha a Szentszék a jelenlegi jogállapotba nem nyugszik bele s többször is kifejtette, hogy végérvényesen el nem ismeri s ragaszkodik az elvhez, hogy teljes függetlenséget csak territoriumon való rendelkezéssel látja biztosítva. Nagyon is meglátszik, hogy az 1870-iki olasz parlament nem eredeti alkotást hozott létre, hanem szolgálalt lemásolta I. Napoleonnak intézkedéseit, melyeket VII. Piusz pápával szemben fogantatott. Pedig I. Napoleon szándéka nem volt oly jogi helyzet teremtése, hogy a pápaság teljesen emancipálhassa magát autokratá törekvései és hajlandóságai alól. Bármiként alakuljon a háboru képe, vagy változzék meg a nemzetközi helyzet, amikor Európa új térképét megrajzolják a Vatikán kérdését sem hagyhatják figyelmen kívül. A római pápa nem lehet csak római püspök. Így kívánja Európa békéje, a világon élő 300 millió katolikus eminens vallási érdeke.

HIVATALOS RÉSZ.

A fegyelmi tanács új tagja. Dr. Pályi József távozásával az egyházmegyei tanítók fegyelmi tanácsában megüresedett tanácsi tagságra Bibornok Püspök ur Ó Eminenciája dr. Hoss József, theologiai tanárt nevezte ki.

Hittanári vizsgálat. Wimmer Károly pápai tanítónőképző intézeti igazgató f. hó 10-én a középiskolai hittanári vizsgálatot jeles eredménnyel letette.

Hadikölcson. A második hadikölcson jegyzésénél Magyarország közeledik az 1200 millióhoz. A két kölcson tehát jóval meghaladja a 2000 milliót. A tőkében rendkívül gazdag nagy nyugati államokkal és az óriási Oroszországgal való összehasonlítás önértékünket és önbizalmunkat csak fokozhatja. A 70 millió lakosságú Németország nyil-

guk egymás lelkét. Nem bírtak ráeredni az egymásért éles csilagköves tejújtára. Az asszony szorgalmfénye ferde sugarakban esett és törést szenvedett a költő szívárványos lelkén. A jóakarati félremagyarázásokon roncsolódott szét.

A költő szakítani akart.

Az asszony ragaszkodott hozzá, mert szégyenlette a válást a híres embertől. Az ország egyrésze előtt már bemutaták a magányban vergődő emberrel együtt. Irigyleték tőle, mint a parasztkat a költőtől. Ő csupa feláldozás, rabszolga.

A költőt egy este hideg ágy várta s könnyező asszonya. De hiába várta.

Világgá bolyongott.

Darabig lázas, mámoros verseket olvasott asszonykájá urának szabadságkörtinytatásairól. Zokogott rajt. Alkotza sorsát, hogy nem ő tanította repülni s nem szárnyalt föléje lélekben.

Hallgatnia kellett, hogy a parasztkot vádiól bolondnak mondták földszagu józanságukban a lélekembert.

A nomádos berekánhításokat felváltotta a tűzhelybánt kívánása. Lemondó otthonküzöbre vágyás és elégett lélek érzett ki a versekből. — Rongy, tépeltetés, szegényülő lélek szétforgácsolt erő, csüggedés, panasz, vergődés.

S egyszer csak toprongyosan beállított ass-

vános aláírás utján eddig 13 milliárd márkát, a 40 millió lakosságú Franciaország 3.3 milliárd frankot, a 28, illetve most csak 22 millió lakosságú Ausztria 4.7 milliárd koronát, a 170 millió lakosságú Oroszország pedig 1.6 milliárd rubel kölcsönt tudott szerezni polgaraitól. Ezekkel szemben a husz milliós lakosságú tőkeszegény Magyarország két milliárdot bizonyítva jóval meghaladó összeggel fog szerepelni a nemzeti kölcsön sorában.

Az egyházi jegyzésekről kimerítő képet igyekezett adni az „Alkotmány”. A beérkezett adatok ugyan hiányosak, de a tudtúl adott jegyzések alapján megállapítható, hogy a főpapok, fő- és székeskáptalanok, szerzetesrendek, egyházi alapok, plébánosok, hitközségi alapok és egyházi jellegű intézmények, számszerűleg kimutatott összes jegyzései a második hadikölcsonben 25,639.400 koronát tesznek ki. Ha ehhez hozzáadjuk az első hadikölcson lezárása után az „Alkotmány”-ban kimutatott 40,247.500 koronát hozzáadjuk, akkor csupán az „Alkotmány”-ban kimutatott egyházi hadikölcsonök végösszege 65,886.900 koronát tesz ki. Ezt a roppant pénzüsszeget számszerű adatokkal mutatták ki napról-napra, de émsz jelentékenyen nagyobb lenne a végösszeg, ha minden jegyzést a lap tudomására hozták volna.

Ebben az összegben a veszprémi püspök és káptalan közel 5 millió koronával szerepelnek. És pedig: püspök, káptalan és alapítványi hivatal 4,370.000, a káptalan tagjai 499.500, alapítványok 40.500, összesen 4,910.000 koronával. Fényes bizonyíték ez arra, hogy az a bizonyos „holtkék” nagyon is élő, eleven kéz, amely minden szükség idejében kinyílik s áldást osztogat.

P. Ozorai Izidor †.

Szent Ferenc rendjének egyik legmarkánsabb képviselője és a magyar kath. papságnak egyik legértékesebb alakja dőlt ki vele az élők sorából.

Nem volt külső díszrel járó méltóságnak viselője, nem is viselt hivatali állása tette őt emlegetetté és tekintélyessé az emberek előtt, hanem kiemelkedő egyénisége volt az, ami méltóságot szerzett személyének és lelki nagysága volt az, ami tiszteletet és becsülést vivott ki számára. Aki csak közelébe férközhetett, mintegy kénytelen volt látni rajta a jószág megtestesülését, érezni kiemelkedő lelki képességeit s a benne levő nem közönséges alkotó erőt.

Nevezetes — a történet lapjaira kerülő — szerepet töltött be rendjének életében, emlékeztetre méltó működést fejtett ki papi hivatalában és so-

szonya tiszta portájára az ember is. Beteg lélekkel, mocsárszágörölten, összetörtén, vértelen hólyagsebekkel borítottan.

Végig szerepelte, amit a meleg szobából álmódva vágyott.

Az asszony újra megdolgosodott. Volt kiért.

A lira újra megzendült a házban. Háziasan, tűzhelyesen.

Azonban a falakon nem tudott keresztül törni. Egy értője akadt, az asszony.

A kandalló meleg nem kellett a légfűtős szobában olvasóknak, kik prémes kabátban tették meg az utat a kávéházig s meleg lábszákbába bújatták lábukat az automobilon. Hisz azt megírta más. Századdal előbb.

A költő halála után azonban a légfűtős szobákba újra beépítették a kandallót, butornak, disznek. S a műépítések egyike róla nevezte el típusát: Rejtőkandalló.

Váth.

Románc.

Harmatkönnyes alkonyat

Simogatja arcomat.

Győzelem ragyog mindenem.

Mért harmatoz most szemem?

Akácnyílás van s akácsonon

Muzsikaszóval vizik menyasszonyom.

VÁTH.

káig emlegetett lesz azon város hivatalos körei és a nép nagy tömege előtt is, mely városba őt hivatalosa vezette.

Szent Ferenc rendjének eredeti alakjába való visszaállításán talán hazánkban járt a legnagyobb nehézségekkel. A rend eredeti szellemének visszaállítása és a külső változásoknak munkája nem járt minden kockázat nélkül. P. Ozorai volt az, aki ezen feladat megvalósítására vállalkozott és ebben a nehéz időben rendjének élére állott. Hozzácsatlakozott kevésszámú edzett munkatársával fogott hozzá a megújítás munkájához. Visszavonulva egy egészen új nemzedéket nevelt szerzetes számára. Hogy mily áldásos eredménnyel, azt meg saját maga is tapasztalhatta kettészakadt életének aikonyán. Ennél sebb jutalmat nem is várhatott faradozásaiért. Kiséri őt rendjének halála s az egyháznak köszönete.

Siratja őt egy város lakossága. Mint az őt bucsuztató szónok szavai mondják, egyéniségével új életet vitt Nagykanizsának katolikus társadalmába. Nem sok időt töltött ott, nem volt szereplése zajos, mégis nagy űrt hagyott maga után.

Még csak ezután fog megvalósulni nemes és szép terve, hogy rendjének templomát megújítsa és kibővítsé, valamint az, hogy kolostorának űres felkén egy egészen új városrészt építsen fel és ezáltal halála után állítson fel magának maradandó emléket.

Mint pap, mint lelkipásztor tipikus képviselője volt a modern, a mai ember igényeit kielégítő pasztorációnak. Nem kerestett új eszközöket, nem járt szokatlan utakon a lelkipásztorokodásban, de megragadott minden eszközt, hogy az emberek lelkéhez hozzáférközhessen. Lelkipásztor volt anélkül, hogy ezze hivatala tette volna, hiszen állásánál fogva nem volt hivatalos lelkipásztor. Templomában az Isten házához illő rend és kedvesség uralkodott, hogy ezt kedvessé tegye az emberek előtt. A lelki inség enyhítését segítette elő, mikor templomához megfelelő gyóntató helyiséget emelt, minek eredménye csakhamar mutatkozott. Alkalmos helyiséget bocsájtott a III. rend rendelkezésére is és így a hívők eme fegyelmezett csoportjának eredményes működését nagyban elősegítette. Érdeklődésével magához vonzotta az embereket és ezért egybékent csendes lakása mindig látogatott volt, hogy tanácsot adjon, utbaigazítson, a lelkeken segítsen, vagy közérdekű ügyekben megbeszéléseket folytasson.

Szent Ferencnek hűséges követője és megértő munkatársa volt. Mintha derült kedélyében is őt követte volna. A szerzetesi szellem megújításában, a szabályszerűség visszaállításában is a nagy szent volt megihletője. De ezt a szellemet és fegyelmet először önmagán próbálta ki és valóstította meg. Mikor láttuk őt, mintegy arra gondolunk, hogy nem a multban, a történetben kell a szenteket keresni, mikor ezek itt vannak a jelenben is a szentéletű emberek alakjában. Szerzetesi egyszerűség és alázatosság ömlött el egész alakján. Legutóbb is néhány nappal gyásos szerencsétlensége előtt e sorok írója, midőn lakásán felkereste, az alázatosság gyakorlásában találta. Mellette egy dézsa víz, kezében a törülöngy. Így segédkezett a vele dolgozó szerzetesestvérnek a folyosó tisztogatásában. Ő, akinek szobája nem nélkülözötte az egyházi irodalom legfrissebb termékeit s akinek lelke kiemelkedett az emberek szürke tömegéből, gyönyörűséget talált az egyszerű munka végzésében.

Emelkedett papi lelkülete fényes zománcra vonta be egész életet. Ezért volt nagy hatással nemcsak szerzetesestvéreire, hanem a világi papságra is. Mert egyik életpályán sem szükséges annyira a jó példának, a lelki egyszerűségnek, erős léleknek szemlélete, mint a papi hivatal gyakorlásánál. Ebben a tekintetben is P. Ozorait mint követendő mintaképet tekinthetjük. Nem egy buzdító szó a papság fiatal tagjainak, szívélyes és bensőséges érintkezés, kedves modora, jótanácsai, utbaigazításai és kivált a lelki vezetésben való gyakorlottsága voltak jó hatással a vele érintkező papságra nézve. Veszteség tehát elmulása nemcsak munkatársaira, nemcsak a városra nézve, ahol működött, hanem az egyházra nézve is.

A mai időben kiváltságos szükséges a lelki nagyságok szemlélete. Lelki nagyság szemléletünk Ozoraiában is, mert munkássága és élete nagy hatással volt az emberekre. Neve nem fog hiányozni a történet lapjairól, a hozzáfűződő rendi-reform révén, szelleme sokáig élni fog munkatársáiban, nevét és emlékét sokáig őrizni fogja lelkigyermekének és ismerőseinek nagy tömege.

Hírek a katonakórházból.

Hogy a melegebb időszak beálltával a ragályos betegségeket a harctérről érkező betegek és sebesültek el ne hurcolják, a hadvezetéség akként rendelkezett, hogy a sebesültszállító vonatokkal a megfigyelő állomásokról érkező sebesültek és betegek az illető kórháznak még legalább 2—3 heti megfigyelés alatt maradjanak. Így meggátolják, hogy a betegek látogatói a ragályos betegséget otthonaikba elhurcolják.

Ugy halljuk, hogy felszaporodott ellenségeinkre való tekintettel a katonai kórházakat új kórházépületekkel kibővített. Tervbe vették egy 300 főnyi sebesült és beteg, s külön 150 ragályos beteg befogadására alkalmas pavillonrendszerű épület emelését.

Ha ez sikerül, ezzel Veszprém város kórház kérdései is megoldást nyernének. Ehhez az eszmét nagyon helyesen és életrevalóan e város polgármestere adta, akinek ezért csak a legmelegebben lehet gratulálni.

A kórház egyébként *Badaconsy*tomajon és *Csopakon* felállított vöröskereszt kisegítő kórházak hozzátartozásává is újból bővült.

A legutóbbi sebesültszállítmánnyal az itteni kórházhoz 21 orosz sebesült és beteg hadifogoly is érkezett újból a harctérről. Érdekes ezeknek a beteg és sebesült magyar katonákkal való társalgása. Szeretettel ülnek a mieink körül őket s „testvér” szó becézgetésével halmozzák el a tolmácsukat mindenféle hazai kérdésköddéssel, — a muzsika „testvér” pedig mintegy orákulum beszél nekik a kancsukáról és egyéb otthoni hazai jokról.

Vöröskereszt önkéntes betegápoló hölgyeink nemes akciója a baromfinevelésnél lankadatlan szorgalommal folyik tovább.

Ujabbán *Nemesvámos* községben történt gyűjtésük talált eme lelkes lakosnálnál élénk visszhangra. 1579 tojás, 4 tyúk, sőt bab és egyéb kisebb élelmicik gyarapította a gyűjtésüket.

Különösen kitűnt ezen község lakosságának példaadásban a község orvosa, jegyzője, plébánosa és tanítóője és *Leányfalu* község birája is az adományozásban. Fogadják mindannyian a nemeslelkű adakozók fáradszátalan nemeslelkű vöröskereszt önk. betegápoló hölgyeink hálas köszönetét, melyhez a magam hálas köszönetét is csatolom.

Érdekes volt figyelni, hogy mily aggodalommal kísérték a keltőgépek eredményét lelkes ápoló hölgyeink s maguk a beteg és sebesült katonák is s mily öröm fogta el őket, midőn a 21-ik napra a tojásokat egymás után pattogtatták fel az eleven csirke embriók. Majd a hölgyek és betegek nagy multságára a kis csirkék a keltőgép üvegablakát kezdték kis csőrükkel ütögetni, még azt is egy héjnak gondolva, melyet fel kell törniök.

A gépekbe rakott 201 darab tojásból 165 darab teljesen eleven, ép, egészséges csirke kelt ki és e sereg már a múltkoriban csipog, lelkes ápoló hölgyeink és betegek nagy öröme.

Tudomásom szerint szép hazánkban Veszprém város vörös kereszt önkéntes betegápoló hölgyei az egyedüliek, kik ezt, a közgazdaságra nézve is jelentős eredményt a mai, már elviselhetetlen drágaság mellett felmutathatják. Talán nem fognak reám megharagudni, — mert ezt igazán nem szeretném — ha egy újabb, nemescélú tükukat elárulom.

Ok ugyanis az általuk tenyésztett és nevelt csirkéket a kórháznak a béke időben számított rendes és nem a jelenlegi hadiár mellett óhajtott átadni, hogy így a betegeknek a kórházparancsnokság jó táplálkozást bőven adhasson. Az ebből befolyó összeget takarékbán gyümölcsöztetik és a háború végén az egész tenyésztet után megmaradó összegből „Veszprémi vöröskereszt önkéntes betegápoló hölgyei alapítványa” címen egy alapítványt óhajtanak létesíteni, melynek kamatait évente — 2—2 évenként felváltva — első sorban azon községek sebesült rokkant katonái vagy a harctéren elesettek érdemes özvegyei és árvái kapják, mely községek lelkes ápoló hölgyeinek e nemes bizalmát adományokkal támogatták. Ilyeneknek hiányában a kamatokat Veszprémvármegyé más községének hasonló sorsú lakosai évente felváltva kapják. Az alapítvány kezelésére a mindenkori veszprémi vörös kereszt egyesületet kérik fel. Ha esetleg nem vállalná, a nemes vármegye alispáni hivatalát óhajtják erre felkérni.

Ime: így virít a mi nemes magyar honiányaink önfeláldozó lelkében az igazi honszeretet testvéri lánggal égő rózsája, mely előtt mindnyájunknak meg kell hajtani magyar honszerelmünk lobogóját.

Szathmáry Miklós.

Panasz a drágaság miatt.

Még a múlt évi augusztus hóban adott ki a belügyminiszter egy rendeletet az elsőrendű szükségletek árának szabályozása tárgyában. Ez a rendelet *kihágásnak* minősíti, ha valaki *aránylag* magas áron árusítja portékáját s felhívja az elsőfokú rendőrbírókat, hogy az ily kihágást szigorúan büntessék. A maximális árszabás azért került a miniszter, mert attól félt, hogy a kínálat teljesen visszavonul.

E rendelet alapján a városi hatóságok csak kevés helyen maximálták az árakat. Mert az olyan árszabást, mely a termelőt is s a fogyasztót is lehetőleg kielégítette, vagyis a konjunktúra szerint nem aránytalanul magas volt, nem lehet maximálásként nevezni. Ennek azután az lett a következménye, hogy a nem aránytalan árak lassanként egyenes arányba kerültek a hatóság gondoskodásával. Vagyis, mennél inkább hallottuk, hogy a hatóság így, meg amenny nagy gondot őrzi a fogyasztó közönség érdekeit, annál magasabbra szöktek fel az élelmi cikkek ára is. Pedig a hatósági ellenőrzésből s az egyéb szükséges — de elmaradt — tenni valók után árcsökkenésnek kellett volna következnie.

Igy volt ez Budapesten, így van a vidéken is. Addig emelkedett a hus, baromfi, tojás s a zöldségfélék ára, hogy a közönség már a megtorlásra ragadtatja magát. A fogyasztók nevében maga a sajtó is feljajdul a türehtetlen állapotok miatt. Most, amikor a fogyasztók teljes anyagi romlására vezet aremeikedés kulisszatitkait leplezgetik, különböző manőverek, trükkök, gonosz ösztájszások pattannak ki. Egyik előkelő fővárosi lap szelítette pl. csütörtöki számában, hogy a fővárosi ipar- és kereskedelmi kamara is a fogyasztók kárára dolgozott. A rendőrbírók is az aránytalanul magas árak követelést szigorúan büntették. Ez ellen panaszra mentek a belügyminiszterhez. A miniszter erre megengedte, hogy az árszabásnál az ipar- és kereskedelmi kamara szakértője is meghallgatandó. Ámde ez időtől fogva a rendőrség keze köve, a fogyasztó meg kiszolgáltatva volt az úzsorás árszabásnak, mert a kamara szakértője semmiféle árt sem talált aránytalanul magasnak. Az így felszöktetett árak azután elszárynyaltak a vidékre is s megkezdődött a fogyasztó közönség kizsákmányolása.

A sajtó most a fogyasztók érdekében azt sürgeti, hogy ne csak az eladóknak — legfőbbnyire közvetítő kereskedőknek — legyen meg az árszabásnál a védelme, hanem hallgassanak meg egy termelőt s egy fogyasztót is s az így megállapított ár — mely azonban hétről-hétre átvizsgálandó — talán megfelel az „aránytalanul nem magas” követelménynek.

[A vidék csak örülhet, hogy a fővárosi hatóságát, no meg a kormányt is kezdik felelősségre vonni a hallatlan áremelkedés miatt. Hisszük, hogy ennek a mozgalomnak, amely már az első napokban rendszerváltozást s némi olcsóbbodást idézett elő a fővárosban s felkeltette az illetékes kormánykörök figyelmét, — a hatása meglátszik a vidéken is.

A sajtó s a közönség feljajduló panaszára most már Budapest polgármestere is élére állt a közlelmezési ügyeknek. S nemcsak a lisztkérdés, hanem a saláta, meg a borsó ára is érdekli. Meg fogja hallgatni a fogyasztók panaszait s közvetlen tapasztalat alapján intézkedik. A vidéki városok sem kérnek s várnak mást polgármesterüktől. Mi veszprémiek is bizton reméljük, hogy nemcsak a rendőrséget, hanem a város első vezetőit is érdekelné fogja, hogy vajjon a veszprémi piac árai nem esnek-e az aránytalanul magas árak kategóriájába.

Nyaralás és fürdőzés a háboruban.

A háború okozta korlátozása az emberi szabad mozgásnak egyszerre meggyógyította a magyar fürdő és üdülőképezlet legnagyobb baját, a művelt és vagyonosabb középosztály kivándorlását a nyárnak évadjá alatt. Azt kell hinnünk, hogy ez a radikális kura nem fog nyom nélkül elhaladni felettünk, mert nagylelkű és lovagias nemzet léteünkre is bizonyára lesz bennünk annyi önérték, hogy nem gazdagítjuk tovább is az olasz hitsegekét és a perfid franciákat. Csakhogy ez a gyógy mód belevág a magyar fürdő- és nyaralóhelyek megélhetésének minden gyökerébe és ennek a ténynek a kétségbevonhatatlan igazságának a megállapításával eljutottunk oda, hogy a háború által

felidézett veszedelmek újabb fajtájával kell komolyan foglalkozni. Még pedig egyforma komolysággal az érdekeltségnek és a kormányának, mert itt igen komoly egészségügyi veszedelemről nagy anyagi károsodásról van szó.

A fürdőzés és nyaralás nem lehet egyszerűen kikebelezni az ugynevezett nélkülözhető szükségletek közül, mint például a színházat és egyebet. Csak azt kell venni, hogy a tisztviselői karnak, amely immár tíz hónapja dolgozik megfeszített erővel, hány tagja van, aki részorul a gyógyulásra, az üdülésre, aminek a kényszerű elmulasztása helyrehozhatlan pusztulást idéz elő a meggyőztört szervezetben. És végük ezekhez a nőket, a gyermekeket, akiknek életmódjukban fejlődésükben bizony nagy hátramaradást fog előidézni a nyár nyaralás nélkül.

Mindezekhez pedig hozzájárul a fürdő- és nyaralóvidékek birtokosainak és népének anyagi vesztesége, amely immár másodízben lép fel kísértet gyanánt, fenyegetvén azokat pusztulással és romlással.

A Balatoni Szövetség, amely ennek a szinmagyar és a természet igazán ritka adományaival megaldott vidéknek immár a második évtizede hűséges gondozója, fejlesztője, belátván a mai helyzetnek veszedelmét, most is mint mindig segítségére sietett a közönségnek és a Balaton érdekességének. Első sorban az élelmezés kérdésével foglalkozott és megkereste a célvezető intézkedéseket arra, hogy ez a vidék a nyár alatt kellően élelmeztesse. Ez a kormány segítsége nélkül nem megy, valamint nem megy az a forgalmi berendezkedés sem, ami ehhez a korlátozott nyári élelmezés elmulthatatlanul szükséges. Nem csak az érdekeltek, hanem az egész ország, abban minden beteg, minden gyöngékedő hálaival tartozik a Balatoni Szövetségnek, hogy ezt a nagy kérdést megmozdította. Mert itt el nem odázható elemi szükséglet betöltéséről van szó, amivel foglalkozni kell a kormányának és az ő kötelessége, hogy keresse meg a kellő eszközöket és módokat a megvilágosításra. A feladatot könnyűnek nem szabad tartani, de megoldhatatlannak sem. Hanem semmiképpen sem szabad olyannak tartani, aminek a megoldásával késlekedni lehet.

H I R E K.

— **Papszentelés.** Tegnap szombaton kezdődött az alszerpapsággal, ma és holnap hétfőn folytatódik a szerpapsággal és áldozópapság feladásával. A szentelések minden nap a székesegyházban történnek a kilenc órai káptalani szentmise alatt.

— **Primiációk.** Az ujonnan szentelt fiatal papok közül többen Veszprémben mondják új miséjüket mindjárt a szentelést követő napon a jövő *kedden*. Közölik a primiációk helyét és idejét, hogy akik részt akarnak venni, idejében megjelenhessenek.

Barasits Sándor, az irgalmas nővérek kápolnájában 9 óraker, manuactora dr. *Luttor* Ferenc theol. tanár.

Bugledich János, a székesegyházban, (Nep. Szt. János oltárnál) 1/2 8 óraker, manuactora *Rosos* István apátkanonok.

Csendes Gyula, az angolkisasszonyok templomában 1/2 8 óraker, manuactora *Vurglich* Ágoston felsőbíró prépost.

Koncz János, a székesegyházban (katakombában) 1/2 8 óraker, manuactora dr. *Rada* István prélatuskanonok.

Futó Dezső, ferencrendiek templomában 1/2 8 óraker, manuactora dr. *Molnár* Dénes apátkanonok.

Zsigmond József, Károly-templomban 9 óraker, manuactora *Káuzli* Dezső prélatuskanonok.

— **Újabb hadikölcsönjegyzés.** Előző számbunkban közöltük azoknak névsorát, akik nagyobb összeget jegyeztek hadikölcsönre. Ebből a névsorból kimaradt dr. *Molnár* Dénes apátkanonok neve, aki az első kibocsátásnál harmincezer, az utóbbinál pedig *húszezer* korona kölcsönt jegyzett.

— **Megyeiülés.** Veszprémvármegye törvényhatóság bizottsága jun. 14-én s a következő napokon közgyűlést tart. Az állandóválasztmány jun. 12-én foglalkozott a közgyűlés fontosabb tárgyival. Kétféle választás is lesz: állandó és kiegészítő választmányi tagsági helyek betöltése.

— A **Beke-féle pályatétel díja.** A Beke-féle pályatételt lapunk 21-ik számában közöltük. A tétel jutalmául a veszprémi nsgos és ftd káptalan két díjat állapított meg: I. díj 120 kor., II. díj 70 korona. A dolgozat beküldésének határideje az említett lapban van jelezve.

— A **városi tisztviselők drágasága.** Közismert dolog, hogy a mai nagy drágaságot legelső sorban a fixfizetésű tisztviselői kar érzi. Fizetésük — kivéve azokat a szerencséseket, akik véletlenül ebben az időszakban léptek elő — ugyanaz, mint tavaly ilyenkor, a kiadás pedig a legtöbb cikkben legalább is háromszorozódott. Veszprém város tisztviselői is érzik e nagy teher gondnóvéló súlyát s hogy ezt némileg enyhíthessék, segítségért fordulnak a városához. De ez a segítség nem kíván egy fillér áldozatot sem. Nem fizetésemelést, nem drágasági pótlékokat, hanem csak részletekben visszafizethető, kamatozó előleget kérnek. Veszprém város valóban büszke lehet olyan tisztikarra, amely nyíltan kijelenti, hogy „*még gondolatban is távol van tőlük az, hogy a háborús állapotaink okozta külön dolgai miatt jutalmat várna, sőt még a napról-napra fokozódó drágaság miatt sem kíván áldozatot a város közönségétől. Csak azt kéri, hogy a továbbiak elviselésére módot nyújtsanak sziveskedjenek.*” Kéri tehát előlegül törzsfizetésük 30%-át s ezt a háború után, vagy legalább 1916. január 1-től kezdődő havi részletekben két év alatt fizetik vissza. Erre az évre már nem vállalhatnak törlesztést, mert az előlépések után esedékes nyugdíjrukkol s a hadikölcsön törlesztése most jár le. Az előleget pedig azért kéri, hogy a termények betakarításakor lehetőleg enyhüljön, vagy nem nagyobb áron a télre szükséges élelmiszert s tüzfát beszerezhessek. A tanács a kérvényt azzal az ajánlással terjeszti a közgyűlés elé, hogy a városi tisztviselőknél háromhavi fizetésükkel felérő előleget utaljon ki, amelyet az illetők jan. 1-étől számított két esztendő alatt 5%-os kamattal együtt havi részletekben fizetnek vissza. Itt említjük meg, hogy Győrött s Kaposvárott a városi tisztviselőknél drágasági pótlékok adnak.

— **Bírói kinevezés.** A király *Kullmann* Sándor dr. devcséri járásbírói albirót a szolnoki ügyészséghez állgyszékre nevezte ki.

— **Kányai József főszolgabíró távozása.** Junius hó 5-én bucsuzott el *Kányai* József főszolgabíró az enyingi járástól, amelynek 40 éven át volt szolgabírája, majd főszolgabírája. Nyugalomba vonul a mi „Józi bácsink”, pedig a megyei főorvos szellemes megjegyzése szerint ilyen fizikai és lelki erő nem nyugdíjba, hanem a lövészárokba való. Kányai főbíró 4 évtizedes közigazgatási pályáját a szerény működés, szorgalom, pontosság és humánus nemes érzés jellemzi. Ő nem volt a szigorú bíró, nem a törvény rideg paragrafusai, hanem a lélek és szeretet szerint kezelte az ügyes-bajos embereket; még a legszigorúbb büntetéssel is nem sújtani, hanem javítani akart. Olyan közvetlen, leereszkedő és barátságos volt mindig, hogy még a legegyszerűbb ember is elfelejtette sokszor, hogy főbírájával áll szemközt; inkább a jóakaró tanácsadó, a megértő, őszinte barátot látták benne s mindenkor megnyugvással és hálával távoztak hivataliszobájából. Nagyrabecsülte járása jegyzői karát is, akikben nem alattvalókat, hanem munkatársakat látott. S a kölcsönös megértésnek és szeretetnek a bizonyossága és záloga azon arcképes album, amelyet a járás jegyzői nevében nyújtott át az ünneplésnek *Czeczey* Károly mezőszentgyörgyi körjegyző. Az enyingi járás nevében *Körmendy* Béla főszolgabíró, Enying község nevében *Szűcs* Zoltán ref. lelkész bucsuzott el a távozó főbírótól; és ipartestület halálját és elismerését pedig dr. *Mihályfi* József ügyvéd tolmácsolta. A jól megérdemelt béke és nyugalom éveit a mi „Józi bácsink” köztünk minél tovább élvezhesse boldog megelégedésben.

— **Katonai járványkórház.** Több ízben is megírtuk, hogy a katonaság a város jutási erdejében két járványkórházat épített. A város arra kérte a parancsnokságot, hogy ne barakkszerűleg, hanem állandó jellegűnek építtesse meg s ebben az esetben a város bizonyos ingyen szolgáltatmányokat teljesít s az építési költségek bizonyos hányadát is viseli. A város ezeket a feltételeket már

közölte a pozsonyi katonai parancsnoksággal. Ha a megegyezés sikerül — erre pedig kilátás van —, akkor ez a kérdés csakhamar a képviselőtestület elé kerül.

— **Halálozás.** *László* János nyug. kántortanító f. hó 9-én, életének 62-ik évében elhunyt s pénteken délután az alsóvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra.

— **Tanítók halottja.** A kath. tanítószágot súlyos veszteség érte. Egyik országos vezérféria, a magyar tanügyi szakirodalomnak egyik bűszkesége, *Dreisziger* Ferenc, kalocsai képezdei tanár 53 éves korában elhalt. Tanítói sorból lankadatlan önképzéssel küzdötte fel magát szép állásába. Előbb az esztergomi, évek óta pedig a kalocsai kath. képzőben volt a nevelés- és módszertan jeles tanára. Egyik szorgalmazója s előmunkása volt annak az üdvös mozgalomnak, hogy a kath. tanítószágot országosan tömörüljön s a maga körében munkálkodjék a kath. népoktatásügyi fejlesztésén s a kath. tanítók anyagi érdekében. Magalakulása óta főtájkára volt a kath. tanítók orsz. egyesületének s tagja a Kath. Tanügyi Tanácsnak. Vezérserepet vitt a kath. népiszkolák új tantervének készítésében, a fegyelmi szabályzat s az új rendtartási szabályzat alkotásában. Vezérkönyvei, tankönyvei s egyéb pedagógiai munkái előkelő helyet jutattak neki a szakirodalomban. Erdemei elismerésül XIII. Leo pápa „Pro Ecclesia et Pontifice” arany érdem keresztjét tüntette ki. A veszprémi egyházmegyei kath. tanítótestület szervezését más egyházmegyekben is általánosította, működését figyelemmel kísérte s az orsz. központi-hoz beadott felterjesztéseit, memorandumait érvényesítéshez segítette. Megérdemli, hogy emlékének adózzunk s őszinte részvételt sajnáljuk elhunytát.

— **A villamostelep ügye.** Veszprém város képviselőtestülete elhatározta, hogy a villamostelep megváltja, házikézelésbe veszi, a gépeket kijavíttatja s új 400 lóerős géppel felszereli. A városnak ezt a határozatát *Tisztartó* Sándor városi képviselő megfélebbezza a vármegyei törvényhatósági bizottsághoz. Illetékes helyen szerzett értesülésünk szerint a felebbezés számbeli adatai jöhízeműen tévesek s erről a szakszerű előterjesztés után a megyegyűlés tagjai s majd utóbb a városi képviselőtestület tagjai is meggyőződnek. A felebbezés a jun. 14-iki megyegyűlésen tárgyalás alá kerül.

— **Kereskedőtanoncok vizsgálja.** A veszprémi kereskedőtanonciskolában a vizsgák befejeződtek. A III. osztály junius 9-én vizsgázott az iskolabizottság s a tanári testület jelenlétében. A bizottságot *Rothauser* Lipót elnök, *Kelemen* Imre alelnök, *Lówy* Béla s ifj. *Neu* Jakab képviselték. A bizottság a bemutatott eredményért elismerését s megelégedését fejezte ki. Vizsga után az igazgató, majd az elnök szép buzdító beszédet intézett az iskolából végleg távozó ifjakhoz. Két 10 koronás jutalmat is osztott ki a bizottság. A *Szép* Lipót-féle alapítvány kamatait *Kalb* Salamon III. o. s a *Nay* Jakab-féle alapítvány kamatait *Máhl* József I. o. jeles szorgalmu tanulóknak nyerték el.

— **Hósi halál.** Ismét két nevet emeltünk ki a halotti anyakönyv rovatából. *Mátrai* Jenő tanító s *Horváth* Sándor Gyula nevét. Mindketten hósi halált haltak a hazaért. Az első, aki Mátrai László székesgyházi volt karnagynak fia, huszonöt éves korában még okt. 29-én, a másik 19 éves korában nov. 7-én esett el. Örizzék meg emléküket az utódok hálás kegyelete.

— **Gyilkosság.** A veszprémi kir. törvényszék a múlt kedden és szerdán tárgyalta *Hajós* János és felesége bűnpörét. Az ügyesség azzal vádoita őket, hogy 1914. évi október hó 15-én *Michna* Mihály vőjáték a csetényi határban meggyilkolták, hogy *Michnának* megtakarított pénzt maguknak megszerezhessek. Az esküdtek igazmondása alapján a törvényszék *Hajós* Jánost 15 évi fegyházra ítélte, míg felesége ügyében újabb tárgyalást tűzött ki.

— **Halál a harctéren.** *Szillaba* Sándor somogymegyei kir. s. tanfelügyelő, 19. honv. gyalogezredbeli tart. hadnagy I. évi május 20-án, 35 éves korában az északi harctéren hósi halált halt.

— **Figyelmeztetés.** A tanfelügyelőség figyelmezteti az érdekelt tanítókat és tanítónéket, hogy állami tanítóvá való kinevezésük iránti kérvényeket folyó hó 15-ig adják be, mert a később beérkező kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

— **Aratás előtt.** Az aratási idő közeledtével a rendőrkapitány figyelmezteti a vasút mellett levő földbirtokosokat, hogy a behordásra kész mezői terményeket a pályától minél távolabbra, de leg-

alább is 15 méter távolságra rakják le. Azon esetben, ha a földterület meg nem felelő nagysága miatt ezen kikötésnek nem lehetne eleget tenni, akkor az illetők terményeiket minél előbb szállítsák el, addig is azonban az elhelyezett termény és a vasút közötti távolság elég széles sávokat szántassanak fel.

— **Kiket internálnak a Magyarországon élő olaszok közül.** A befűgyminiszter valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez körrendeletet intézett, melyben arról intézkedik, hogy a Magyarországon élő olasz állampolgárok összeírásának befejezésével az összeírt alattvalók közül kiket kell eltávolítani lakóhelyükről és kiket kell őrizet alá helyezni. A rendelet szerint eltávolítandók és internálendő a 18. és 50. életév közt levő férfiak, nemkülönben a korra való tekintet nélkül azok, akik az olasz hadseregben katonai rangot viseltek. Kivételt kell tenni azokkal, akik hosszabb ideje az országban tartózkodnak, maguknak gazdasági existenciát teremtettek, akiknek megbízhatósága kétségen kívül áll, illetve akiket megbízható magyar állampolgárok jótállási vállalnak. Ezek az olasz állampolgárok lakóhelyükön, amennyiben ezek a hadsziertől távolabb esnek, megfelelő rendőri felügyelet alatt egyelőre meghagyatnak, azonban a legkisebb akadály esetén internálendók. A megjelölt osztályozásba nem eső egyéb olasz állampolgárok, nők, gyermekek és idősebb férfiak közül internálendók azok, akiknek magatartása államrendőrségi vagy katonai szempontból aggályosnak bizonyul.

— **Drótot rekvirálnak.** A honvédelmi miniszter junius 4-iki kelettel a fekete és cinkezt tuskésdrótból kereskedőmel és ipari vállalatoknál eladásra vagy további feldolgozásra szánt, akár már el is adott minden meglévő készletet hadi célokra igénybevetnek jelenteti ki. Az igénybevett készleteket birtokosaik kötelesek folyó évi junius 15-ik napjáig vasuton, vagy gőzhajón gyorsárúként földalni, illetőleg az átvételi helyen levő készletet ott beszállítani. Somogy-, Veszprém- és Zalavármegyék területéről a készletek Csász. és kir. katonai parancsnokság Budapest, Lipótváros címre küldendők. A szállítási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtéríti.

A feladott anyagokért a következő térítéseket fizetik: a) cinkezt tuskésdrótot 100 (száz) kg.-onként 44 (negyvennégy) korona; b) fekete tuskésdrótot 100 (száz) kg.-onként 39 (harminckilenc) korona a drót vastagságára való tekintet nélkül. A készlet birtokosa köteles a feladással egyidejűleg az elszállításra kerülő készletekről egy hivatalos fuvarlevél másolatát és egy jegyzéket postán ugyanarra a címre elküldeni, amely címre magát a tuskésdrót-készletet a vasuton feladta. A jegyzékben fel kell tüntetni a készlet birtokosát, az anyag nemét, a küldeményen a felismerhetőség céljából alkalmazott jeleket, a küldeményeknek a felvevő vasuti hivatal által megállapított számát és súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell írnia. A fuvarlevél másolatát és jegyzék alapján a címzett a térítés kiutalása iránt intézkedni fog. A jegyzék második példányát a Központi fémrequisziós bizottság Budapest, kereskedelemügyi miniszterium címre kell közvetlenül megküldeni.

— **A balatoni fürdők.** Irtnak a május 3-án tartott sífoki értekezletről. Az értekezletnek az volt a célja, hogy a balatoni fürdők nyári élelmészeti biztosítsa. A fürdőidény közeledtével kíváncsian várják az érdekeltek, hogy vajon az illetékes kormányközegek hajlandók-e a kért segítséget megadni. Az a kívánság, hogy a balatonparti községekben letelepített katonaságot a parttól távolabb eső községekbe helyezze át, még nem teljesült. Egy részük ugyan hadba vonult, de eltartásuk még mindig erős konkurrenciája a fürdővendégek teljes és zavartalan ellátásának. Az országos gazdasági bizottság, mint halljuk, már utalványozott listét, de nem a Balatoni Szövetségnek, hanem a megyéknek, és pedig Veszprém megyének 69, Zalának 90, Somogynak 69 vagon listét. Lehet, hogy a szállítási nehézségek miatt az összes listzmennyiség nem jutott még el rendeltetési helyére. De valami mindenesetre van s különben is a nyaralók ellátására mindenütt van 10—12 vagon másodsor rekvirált buza és listzmennyiség. A vármegyék tehát sem a vendégülösöknek, sem a nyaralóknak nem mondhatják, hogy nincs liszt. A Hangyaszövetkezet felhívja sífótokon a nagy élelmészeti raktárt s erre a célra a kért 4000 korona szubvenciót megkapja. Hogy az orsz. gazdasági bizottság ezen biztatása után lesz-e liszt és más élelem a nyaralóhelyeken, azt majd megállapítja a közel hetek híradása.

— **Közélelmzésünk.** A város 1400 darab birkat vett a püspökségtől s Angeli Mártontól. Az ár elősúlyban 1 kor. 40 fillér. A város a kimérését illetőleg Oblatt Rudolf mézszárossal egyezett meg, aki kötelezte magát, hogy június 15-től kezdve október 1-ig tart birkahust. Az eleje 2 kor. 40 f., a hátulja 2 kor. 50 f. A város azonban megengedi, hogy a városi fogyasztásra szánt birkákat a városi legelőn ingyen legeltetheti.

— **A földmívelésügyi m. kir. miniszter** Szekszárdon székeli selyemtenyésztési megbízottja arról értesítette a kir. tanfelügyelőt, hogy a selyemgubó beváltásánál Tamás Zoltán adászteveli és Babócsay János porvai r. kath. elemi iskolai tanítók alkalmazását kilátásba helyezte.

— **Kereskedők és a madárvédelem.** Dr. Török Gyula rendőrkapitány az alábbi kérelmet intézi városunk kereskedőihöz: Felkérem Veszprém város kereskedőit, hogy a madarak pusztítására alkalmas (flaubert és gummi puskákat, parittyákat,

csapdákat) valamint az ezek készítéséhez használt kellékeket (gummi zsinórok, madáreny, csalétek, stb.) gyermekeknek és ifjuságnak ne szolgáltatassanak ki. A madárvédelem az ifjuság erkölcsi nevelésében határos jellemképző tényező és azt minden a rendelkezésünkre álló eszközzel támogatni kell. A fennálló törvények és miniszteri rendeletek csak úgy tudunk mindenben eleget tenni, ha az ifjuságot és gyermekeket megakadályozzuk azon eszközök vételében, melyekkel a madarakat pusztítani lehet. Ezért fordulok a fenti kéréssel Veszprém város kereskedőihöz és remélem, hogy eljárásunkban mindenkor támogatni fognak.

— **A huskérdés országos rendezése.** Hír szerint a kormány rövidesen szabályozni fogja országosan a huskérdést is. A kivített erős korlátozás alá veszik és a husárat szabályozzák. A terv szerint az elv lesz irányadó, hogy a lakosság arányosan részesüljön husban. A husforgasztás korlátozása, illetőleg a huspazarlás meg-

akadályozása érdekében pedig a hétnek csak bizonyos napjaiban lesz vágás és megállapítják az egyes családok által megszerezhető hus mennyiségét is.

— **Katonai egyének bejelentése.** A rendőrkapitány rendelete: 1. Minden katonai egyén, akár tiszt, akár legénységbeli szállására való megérkezése után azonnal sajátkezűleg tartozik egy piros bejelentő-lapot kitölteni. 2. A szállásadó (szállodás, vendéglős, magánlakástulajdonos) felelős, hogy ezen kitöltés azonnal és sajátkezűleg történjen. 3. A szállásadónak ezt a bejelentő-lapot a rendőrségnek hat órán belül kell átadnia. 4. Jelen rendelet kiadásakor a városban tartózkodó katonai egyének valamennyien szintén bejelentendők. A bejelentő-lapok a rendőrségen kaphatók. Jelen rendelet elleni polgári egyének két hónapig terjedő elzárással és 200 pénzbüntetéssel büntethetők, a katonai egyéneket pedig az állomásparancsnokságnál-jelenti fel.

Kenesei expedíció.

— Peperci. —

Az izgalmak felértek közös ismerősünknek, a Csimborasszónak tetejéig. Az idegek feszültsége a pattanásnál tartott. Szerencsénk volt, hogy — bár lázas izgalomunk láttára — sok embernek megállt az esze, az öreg föld nem állt meg s végre is beköszöntött az expedíció napja.

A karaván elindult. Elég modern alkalmatlanságon: két Weisz-féle motorkocsin. Mindegyik kocsi két-lőerős volt s elég praktikus módon kezelhető. Egy-egy jól suhintott ostorcsapás mindig kiváltotta az iramodáshoz szükséges kellő feszültséget. Ezt az iramodást ugyan — karavánról levén szó — egész jogosan mondhattuk volna tevéjársnak is és pedig annál inkább, mert a mi sokszoros csigassorral emelt vágyakozásunknak még a fecskérepülést is csigaverseny helyéig hozta.

Csekélységem a vezérutóra került, a visszanező ülésre. S ez igen kellemes és barátságos hely volt. Szemeim előtt titokzatos csomagok rejtőztek a lebecsajított kocsisnyó redői között. Az uzsona és vacsora inyes falatjai. A barátkozást pedig Kele Imrének szemközti elhelyeztetéséppen nem rövid lábai előlegezték a pincészeri élvezet előjátékaképpen. Az én lábaimat ugyanis zongorapedálnak vélte s olyan fortékat nyomott hol az egyikre, hol a másikra, hogy kellemesen bágyadt mosolyba takargatott s csakis befelé hangzó felbődulésem egy-egy szuverén tyukszem születésének üdvölvése gyanánt sziszegett. A két térde?... az meg a gyomrom táján katatott s szimmetrikus derékszögűtartásra kötelezett. Ha csak egy-két foknyira is előrehajoltam, az érintkezés még barátságosabb lett, amennyiben térdeinek két kalácsa bizalmas lökésekkel érdeklődött a gyomrom táján, hogy mi is volt vajjon az ebédem!...

Ez volt az igazi befelé sirás, mosolygó tűrés, néma szenvedés. De a természet, ez a jó édes anya ez egyszer megértette néma gyermekét s részvétellel siró bánata váratlanul és sebesen hullatta égi könnyeit. Sajnos, egyenesen és még sebesebben a nyakam közé. A sűrűn omló zápor ugyanis a felhuzott kocsisnyó elejéről éppen hegyibem zuhogott. Belátva azonban a pincészeri kilátásokat, sorsomat csuronvizesen s bár nem Békésen, azért mégis békésen túrtam.

Kárpótlásul képzeletem éles ollójával sorra oldoztam a titokzatos csomagokat, amelyeket most már önünkben tartogattunk. A sertéskarmanádli, izes pogácsák, sajt-kollekció, svéd szardiniák s az előbb méltányolt kilátások piece de resistance-a: a guilyás pompás falatit elibem kerültek a mesebeli „terülj kis asztalkámon.” Ajkaimon Lukullus ingyencége andalgott s a reánk váró gazdag lakoma kellemetes álomba ringatott.

Motorkaink váltakozó rendszerben működtek. Minden előretörő lendületesebb akciónak meg lett a maradi reakciója. Ebből származott az a ritmikus mozgás, amely elalattott. Mintha csak hajón utaztam volna. Ilyen formán is volt, mert fiakkerem csakugyan hajóformát mutatott, levén ósdi formában, rozogállapotban girbe-görbe leszármazottja Noé bárkájának.

Álmomból, ha nem is velőmíg, de mindenestre fülemig ható segélykiáltás vert fel. Ha közelebb lettem volna szülőházamhoz, bizony megkérdezném vala az én drága édes anyámtól:

— Mi vert fel súlyos álmomból oh! mond meg jó anyám!...

De a távollét miatt nem kérdezősködhettem. A segélykiáltás azonban megismétlődött s most már tudtam, hogy a második motorról süvöltött. Ittis barátom magasan csengő hangja volt. Megijedhetett a borzasztón ömlő záportól s a vitorlátlan, lassu hajókázástól s ijedtében szegény elhunyt édes anyját költögette:

„Kelj fel anyám, kelj fel sötét sirodból.

Tengerész lett egyetlenegy fiadból.”

A célhozjutás nagy-nagy vágyakozása néhai való jó Kolumbusz Kristótot se hozta nagyobb izgalomba, amikor az Atlanti vizek tetején az ujjkor barázdáit hasogatta, mint bennünket. Eppen nem csodálható tehát, hogy a boldogság édes érzése még a zápornál is jobban végigömlött rajunk, amikor az árbockosárból, akarom mondani: a liakkerbakról szétharsant az üdvkiáltás:

— Föld! Föld!

S a tiszteletreméltó glóbusz mindennek dacára tovább mozgott. Ez ugyan nem volt új dolog, mert ezt Galilei főtisztelendő ur már elég régen megmondta. Az azonban elég csodálatos volt, hogy a mi két mozgó motorunk egy még gyorsabban mozgó motor háta közepén meg tudott állni. Mert megállt. Még pedig nagyon szívesen, amint a két lőerők leeresztett összes füleit mutatták.

Telkes Rezső t. barátunk szállt ki legelőszőr. Kicsit zavarba jött az ágyutörést váró erős pincésajtó láttára. Zavara azonban nem győngyözött tovább, mint egy szerencsésen kevert spricser s a pincét kijelölve jelzőlog-objektumnak, harsány hangon kiáltá:

— Ezenel bekebelezem minden iható járulékaival s azzal a szigorú kikötéssel együtt, hogy: a víz kizárva!

Az ünnepies pillanattól egészen elfogódtunk. Nagy megindultságunkon csak az a hő kívánság tudott keresztülhatolni, hogy házigazdánk mielőbb italért induljon. Ő azonban, aki máskor anyni mindent leszögez, most az egyszer magát szögezte le. Állt rendületlenül s egyre a balatonai táj remek szépségeit kínálta. Muszáj volt tehát visszazökkentetünk közelebb való kötelességeinek kellős közepébe. A társakat üdvözlődalra buzdítottam:

— Uraim, egy bordalt, a háziak egészségére!

Körbe álltunk. A primet Ittis barátunk hordozta. Fehér Náci ugyanazt elrontotta. Én lisztes-tercetem, a többiek pedig a suszterbasszust fújták. Jeladás: egy, kettő, három... a 'négyre már harsogott:

— Bort!

— Ismétlés! Egy, kettő, három...

— Borrit!

— Kapkodjunk a végéről (da capo al fine): egy, kettő, három...

— Brrrr!... Vagyis ez már olyan bor volt, amiben nem volt magánhangzó. Valóságos, rettenetes detonáció! Vagy nyolc száraz, szomjas, epedő toroknak indulatos kitérése az érvényesülés emberi jogáért. Amely jog fennen lobogtatja minden korok ittas és lázas jelszavát: Vinum et kartifoliám! Bort és kártyát!

Kördalunkat az aligai, tihanyi s almádi hegyek visszaharsogták. A visszaveri hang nekívágódtott a kenesei agyagpartoknak. Megrázkódott a mámai, sandori, fánseri hegyoldal. De megrendült a Diás-ágy is s megrendültünk mi is. Jobban mondva, eldültünk, pedig bort se láttunk. Fekete Sándor nekidült a pincét védő északi hegyoldalnak, amelynek ormán karcu faalkotmány „Belle vue” felirással szép kilátást ígér. Fehér Náci ijedtében megígérte, hogy kilép a városi pártból. Ittis bará-

tunk pedig — aki igen nagy ember — a számbánom leíróján szállott önönmagába és kékülő ajkkal rebegte: „Uram, sohse keresztelek bort!”

Kele Imrét pedig ez a hangnyomás egyenesen a pince közepközepére vetette. A lopó és vászonkorsó közelébe. S végre is ezek az alkalmasságok csakhamar felemelték a rég kívánt magaslatra, egy hétakós hordónak a magaslatára. Amde — mint a háborús idők azóta is bizonyítják — nincsen olyan magaslati helyzet, amelyet jól vezetett offenzívával „kikezdeni” nem lehetne. Kele Imre is kikezde a hordót, azután a tele kancsót, mi meg a tele poharakat s ilyképen a megrázott egyensúlyt megállítottuk. Nemsokára pedig *bedlítottunk*, mert az ivásban meg nem állottunk.

Igy azután ismételt meg bizonyosodtunk arról a törvényről, hogy a nagy természetben nincs megállás. Sem ugrás. Legfeljebb hanyattvágódás. Mindegyikünk tanulmányozhatta a szabadesést, szemléltető alapon.

Hogy az expedíció többi eseménye hány fokkal emelte a kedves barátkozás forró hangulatát, egy új rendszerű fokmérő megmutatta. A pincésur emelkedettségének ez a négy foka van: Eulália, excentricitás, incompatibilitás, exterritorialitás. Már tudniillik ezeknek hibátlan kimondása. Aki az utolsónál akad meg, az egyfokos, aki már az elsőnél, az négy fokos. S ez az abszolút elkészülés stádiuma. Feladtam a próbát: Eulália!

— A—lá—lá... hangzott uniszónó, mintha valamennyien álmos babát csucsujgattak volna.

— Négy fokosak vagytok! Elég! Indulás!

— A pincébe! — replikázott Magyar Árpád, akinek talán egész életében ez volt az első ellentmondása. Csakhogy könnyebb volt a beszéd, mint a tett. Mert soha se volt igazabb ez a közmondás: quieta non movere. Amit magyarul ilyenformán lehet érteni: aki sokat iszik, nehezen mozdul. Vagy sehogyse. Bizony mi sem mozdultunk. Házigazdánk csak úgy ilve belekezdett a tizedik felköszöntőbe. Szép introdukcióját még a habok is ámulattal hallgatták:

— A nagyrebecsülés... a szeretet örök érzése...

Sajna, a köztetszés kitérő zaja nem eresztette tovább a beszéd fonálát. Itt mindig megállította egy csengő szalvéval. A gazda pedig hálás viszonzásul belekezdett a diásági himnuszba: „Száz liba egy sorba!”

A harsogó éjlettől végre a bóbiskáló motorok megriadtak s tele gözzel indulásra készülődtek. Nekünk is kedvezőnek látszott, hogy ezt az energia-többletet a tovamozdulásra használjuk. Nehezen, de mégis csak kászolódtunk. Gazdánk száz libái körülöttünk röpködtek s egy-egy szárnysuhintással mindannyiunkat a kocsiba zökkentettek.

A hűvös májusi est ránkborította csillag-sugaras nagykeskenyűjét s a két járómű csigamód-szerhez ragaszkodó akkurátussággal szállított bennünket hazafelé...

Mindezt pedig a jobb és helyesebb tájékoztatás végett írtam meg. Hiteles adaléku a kenesei partcsuszához. Mert szerény véleményem szerint nem a zsiros altajai csuszattatja le azt a partkoloszust, hanem a bordálnak fentebb mérlegelt visszhangja s mindazok a földdel való ölekezések, amelyekre a bakatorból eredő szerelmes hangulat kényszerített. Már akkor is mondtam:

— Gyerekek, ne üssétek a földet! Majd leszakad!

Le is szakadt...

— **Élelmezés a vidéken.** *Kaposvártól* is az a panasz, mint legtöbb helyen s mint nálunk is, hogy a liszt élvezhetetlen. Ugyanott a város egy bizottsággal állapítja meg, hogy a romlott gabona, vagy az őries okozta-e ezt? A további örökre vonatkozólag ez a bizottság teszi meg az intézkedést s esetenként a polgármesternek előterjesztést tesz. A helyettes polgármester egyébként kijelentette, hogy a tanács a hatóságok husszek ellen felhozott panaszokkal, az élelmezéssel és főképpen a *drágaság csökkentésével* állandóan foglalkozik. A mészárosok fényeket ellen, hogy t. i. beszüntetik a vágást, a város akképen védekezik, hogy vágóállatokat szerez be. Már 200 sertést biztosított is a város javára s fokozottabban ellenőrizi a piacot, „mert a falusiak a legbecstelenebb módon használják fel a háborút a közönség kiszípolozására”.

Székesfehérvárott is folyik a gondos ellenőrzés munkája. A rendőrség alapul veszi a múlt évi ilyenkorai árakat s ehhez 15—20%-os áremelkedést enged. Többet nem. (Ujabbán a fővárosi vásárcsarnokban is ez az alap!) Aki ezt az ármegejelölést megszegi, legyen az eladó vagy vevő, megbüntetik. Különösen az utóbbit s ez helyes is, mert akárhányszor a vevők verik fel az árakat az amugyis kapzsi kofatábornak verszemet aduak. Azt hisszük, azt sem tűri a rendőrség, hogy a rendőri alkalmazottak feleségei kofaüzletet folytassanak, mert ez nagyon sok alkalmat ad az elnézésre. Legutóbb e helyen azt vette észre a rendőrség, hogy vasuti alkalmazottak feleségei veszik össze az árakat s kedvezményes menetjeggyel eladás végett a fővárosba szállították. Intézkedett a delüvasuti igazgatóságnál, hogy ez a visszaélés megszüntethető legyen. A rendőrség egy asszonyt, aki olyan csirkéért, amelynek párja tavaly 1.20 korona körül ingadozott, 3.40 K-t kért, — 30 koronára büntette. Egy asszony a turó darabját 30 fillérért, a tejfel literjét 1.60 K-ért árusította s ezért 100 korona bírságra vagy hatnapi elzárásra ítélték. Eljárást indítottak olyan árnsítók ellen, akik libáért 6 K-t, 12.80 K-t, — egy pár csirkéért 4.80—5—5.20 K-t, egy liter gombáért 60—80 f.-t kértek. A közönség ujjong, hogy a rendőrség naponként alapos razziat tart a piacon. A kofák persze gorombáskodnak, de az eredmény mégis csak az, hogy a közönség bórén hibáz-uzorásokat kifüstölök a piacról. Alacsonyabbak-e vajjon a veszprémi árak?

— **A világháború statisztikája.** Nem kevesebb, mint 21,770,000 ember vonult föl a világháborúban egymás ellen még pedig 12,820,000 ember ellenségeink részéről és 8,950,000 a mi részünkről. Ezeknek a hatalmas szárazföldi seregeknek megfelel a hadiflották erőssége is, még pedig ellenségeinknél a háború elején 113 sorhajó, 87 páncélos cirkálóhajó, 128 kisebb cirkálóhajó 704 torpedóhajó, 179 tengeralattjáró hajó és 231 egyéb hadihajó. Ezzel szemben Németország és Ausztria és Magyarország 64 sorhajóval, 21 páncélos cirkálóhajóval, 66 kisebb cirkálóhajóval, 448 torpedóhajóval, 57 tengeralattjáró hajóval, (a legújabb német U-hajók számát nem tudjuk) és 189 egyéb hajóval rendelkeznek. Az ellenünk és Németország ellen harcoló államok (Olaszország még nincsen beszámítva) hatvanhét millió négyszögkilométer területnek urai s lakóinak száma meghaladja a nyolcszáz milliót; ezzel szemben Németország és Ausztria és Magyarország területe alig valamivel több hat millió négyszög kilométernél. A földgömb fele és lakóinak több mint fele részt vesz a háborúban. Nagyon érdekes a víjgháború költségeinek statisztikája. A világháborúban résztvevő tíz államnak napi átlagos háborús költsége száznolcvanöt millió korona. Olaszországot figyelembe kívül hagyva, tizenkét hónapig tartó háborúban az összes háborús költségek körülbelül hetven milliárd koronára rugnának. Ezer koronas bankjegyekben tehát hetven millió kellene hogy ezt a szinte elképzelhetetlen összeget ki tudják fizetni. Ha egymásra raknák, hateret méter, az az hat kilométer magasságot érnének el. A hetven milliárd koron aranyban huszonnégy millió kilogrammot nyomna; az egész földön a legutóbbi öt-száz év alatt mindössze tizenöt millió kilogram aranyat termeltek.

— **Hirdetmény.** A polgármester közhírre teszi, hogy az 1915. évre készített földadó felosztási jegyzék és császbér kivételi listrom, Veszprém rend. tan. város adóhivatalában f. évi június 14-től kezdődő nyolc napi közzéadásra lesz kitéve. Figyelmezteti az érdekelteket, hogy a listromokat saját érdekük megóvása céljából betekínthetik.

— **A katonáknak a vasuti állomásokon nem szabad szeszízalt adni.** A belügyminiszter még a háború kezdetén rendeletet adott ki, mely szerint a hadbavonuló katonáknak, valamint a harctérről visszatért sebesültek és általában az összes átutazó katonáknak egészségük megóvása érdekében *szeszízaltokat nem szabad kiszolgáltatni.* A kereskedelmi miniszter ugyanez okból felhívja az államvasutak igazgatóságát, hogy a vasuti vendégülköben tiltsa meg az alkohol kiszolgáltatását a legénységi állományhoz tartozó katonai egyének és a továbbítással foglalkozó vasuti személyzet részére. A vasuti vendéglők bérlii azonban a tilalmat a hadügyminisztérium hivatalos értesítése szerint sok helyütt kijátszották akkért, hogy a pályaudvar közelében levő vendéglőkből és italmérésekből a szeszízaltokat a vasuti kerítésen vagy sövényen át adták a katonáknak. A belügyminisztérium e miatt most újra nyomatékosan felhívja a törvényhatóságok első tisztviselői figyelmét a rendelet szigorú ellenőrzésére és a szabálytalanságok szigorú megtorlására. Különösen azt kívánja, hogy a legszigorubb rendszabályokkal akadályozzák meg azt, hogy a katonák a pályaudvarok kerítésein és sövényein át jussanak az alkoholos italokhoz.

A háború krónikája.

Június 6. Az összetört orosz sereg sehol sem tud már helyt állani. Üldözésük jó sikerrel egyre előbbre halad. A szövetséges csapatok minden irányból Lemberg felé közelednek.

A tiroli és a karintiai határterületen nevezetesebb esemény nem történt. A tenger melléken négy olasz zászlóaljnak támadását katonáink véresen visszaverték.

A német léghajók újabb támadást intéztek Anglia ellen s eredménnyel bombázták Harwich flottatámaszpontot és a Humber folyó megerősített torkolatát.

Június 7. Przemysltől keletre tovább verjük vissza az ellenséget. A szövetséges csapatok elfoglalták a zuravnoi Dnyeszter-hídat. A Linsingen-hadsereg itt az átkelest kiküzdendi készül. Kaluszról északra újra megvertük az oroszokat. Az orosz foglyok és a zsákmány száma egyre növekszik.

A tiroli és karintiai határon nem mer az olasz támadni. Lavarone-Folgeria vidéken dolgozni kezdenek nehéz ágyúink. Az ellenséges határerődöket lövöldözzük. A partvidéken élénkebb a harci tevékenység. A Krn-magasiaton és az Isonzo-folyónál véres veszteség érte az ellenséget.

A Dardaneliak szedil-bahri szakaszán a törökök visszavervén az ellenség minden támadását, offenzívába mentek át és fontos hadállásokat foglaltak el az ellenségtől. Tegnap a török útegek eltaláltak egy francia cirkálót. Május 30-án egy német buvárhajó elsüllyesztett egy ellenséges hadihajót.

Június 8. Lankadatlanul és állandó sikerrel verik vissza és üldözik vitéz csapataink az oroszokat. Kolomea és Delatyn közt az oroszok „óriási veszteségével”, megtört minden ellenséges támadás. Tegnap elfoglaltuk Kalusz-t és sikerrel haladunk északra felé. Przemysltől keletre és Moscsikától északra egyre hátrább kergetjük az ellenséget. Zuravnonál egyes csapataink átlettek a Dnyesztert és rohammal elfoglalták a parti magaslatokat. A Novica-Kalusz-front ezovcei vonalig előrehaladt harcban a foglyok száma 13,000-nél többre emelkedett. A francia szövetségesre lesújtó hatással van galíciai győzelmünk.

A hivatalos jelentés szerint a tiroli határon „látható eredménnyel” működött tüzsergünk. Az olaszokat a karintiai határon és a Krn vidékén kudarc érte. Hivatalos jelentéseikben az olaszok határozottan kudarcat, amelyekben nagy veszteség éri őket, sikernek tüntetik föl.

Június 9. Mindennap sok ezerrel nő foglyaink száma. A Pruth és Dnyeszter közt sikerrel tovább folyik támadásunk. A Dnyeszter partjain csapataink egyre téri nyernek. A mi vezérkarunk jelentése 6200, a német jelentés napi zsákmánya 4200 foglyot, 4 ágyút és 12 géppuskát tüntet föl.

A németek meghúsnak minden ellenséges támadás. Ville-aux-Bois mellett a támadó és visszavert ellenséget súlyos veszteség érte. A németek lelőttek egy ellenséges röplőgépet.

Az Isonzo mentén néhány helyen véresen visszavertük az ellenség előretörését. A Monte Pianotól csapataink elűzték az olaszokat. Ma reggel Velence léghajócsarnokaira és olasz torpedóuzókra

egy röplőgépnünk bombákat dobott le. Néhány helyen tűz támadt. Egy röplőgépnünk Lussin közelében fölgujtotta és megsemmisítette a Citta di Ferrara olasz léghajót, amely bombákat vetett Fiuméra.

Egy francia aknautató aknára futott és elsüllyedt. Mytilénével szemben elsüllyedt egy ellenséges gőznaszád. A török útegek mindenütt nagy kárt okoznak a szövetségeseknek.

Június 10. A szövetséges osztrák, magyar és német csapatok kelet-galíciai előrenyomulásukban elfoglalták Sztaniszlaut és tovább nyomultak Halics felé. Ezen az egy napon 5570 foglyot ejtettek. A németek észak-nyugati Oroszországban sikerrel folytatják hadműveleteiket. A Nyementől délre az oroszok macacs harcok után megkezdtek a visszavonulást Karnó vára felé.

Az olaszok első nagyobb támadása a görzi hídfő ellen történt. Eredménye: visszaverés és az ellenség „súlyos vesztesége”. A visszamenekülő olaszok több ágyújukat kénytelenek voltak elhagyni. Gradiskánál és Monfalconénál is ilyen vége lett az olasz támadásnak.

Június 11. Az oroszokat vitéz csapataink továbbra is üldözik. A Pflanzler-Baltin hadsereg előbbre hatolt északra. Bukovinában csapataink átkeltek a Pruth-folyón és erős orosz csapatokat visszavertek. Északon a németek ellen új ellenállást próbálnak meg az oroszok. A németek a legutóbbi napokban ismét több mint 5000 oroszot fogtak el.

Egy osztrák és magyar buvárhajó az alban part téjében elsüllyesztett egy angol cirkálót. A cirkálót hat torpedóuzó oltalmazta.

IRODALOM.

* **A katolikus papság fegyelmenek története Magyarországon.** A budapesti kir. magyar tudományegyetemen a hittudományi doktori fok elnyerése végett írta: *Sárközy Lajos*. Veszprém, 1915.

Sárközy műve az egyházi történetírásnak egyik kényes témájával foglalkozik. Az egyház külső szervezeteinek emberi vonásait mutatja be, melyeket az isteni Alapítónak egyháza felett örökös Leike benső erővel és külső, fegyelmi szabványokkal szépiteni, átszellemültté tenni soha meg nem szűnt. A fegyelem ingadozására vonatkozólag az egyházi történetírás sem kötelességének, sem hivatásának nem tekint az azt, hogy a fegyelemsértéseket, melyeket tagjai a körülmények örvényébe kerülve, akár belső gyarlóságból az idők folyamán elkövettek, takargassa, s ezzel a világot és magát is ámitsa. Sárközy műve is inkább azon őszinte vallomások közé tartozik, melyeknél a kritikára háru a feladat, hogy az olvasót az általánosítás kerülésére intse, s a dolgok tárgyilagossá szemlélésére buzdítsa.

A mű jó forrásmunkák ügyes felhasználásával mutatja be a papság fegyelmenek történetét hazánkban. A szerző éles judiciumára vall, hogy felismerte az elv helyességét és helyel-közrel meg is valósította azt, hogy a magyar viszonyokat s a magyar zsinatok határozatait a celibátusra, a breviáriumra, a javadalmak elnyerésére s a papság külső viselkedésére vonatkozólag az általános egyházi fegyelmi áramlatokba bekapcsolja. Kivánna az ember, különösen ha maga is historikus, hogy ezt a viszonylagosságot bővebben is tárgyalja a szerző. A zsinati határozatok esetleg preventív természetűt, vagy az azokban megjelölt esetek negatív, kihágászerűt jelentőségét jobban is ki kellene domborítani; másrészt azonban azt is figyelembe kell vennünk, hogy egy doktori értekezés anyagának feldolgozásában többféle szemponttal is köve van s a kérdés egyik oldalának megvilágításában is bizonyosságot adhatja a doktorjelölt rátermettségének: és a doktori értekezésnek ez a kizárólagos célja.

Az előtünk fekvő munkából az általános egyházi fegyelem ismerője nagy érdeklődéssel fogja kiolvasni, mily örvénylésen, mily nehéz küzdelmeken át kellett hazánkban a szerzetes hithirdelők kezéből a bennszülött világi papságra áthárítani papi fegyelemnek megtisztulnia, míg végre is a Corpus Juris Canonici s a trienti szent zsinat határozataihoz alkalmazkodott. Mikor mi Európa népei között mint keresztény államszervezet megjelentünk, a nyugati népek sütyödő egyházi fegyelme a mi meg le nem tisztult vérmérsékletünk számára kevés jó példát mutatott fel. Ezenkívül hozzánk a latinól nagyban eltérő keleti egyházfegyelem is átszivárgott, mely tény politikai, kultúrtörténeli és egyházi vonatkozásaira szerző éles világot veti.

Mátyás egyházpolitikáját s a reneszánsz feje-

lembomlasztó hatásait szerző eleven színekkel esztétik (bár itt szerettem volna hallani ama dicséretes kivételekről, kiknek nagy buzgalomról, korrekt fel-fogásáról egykori írók és irodalom-művészettörténeti emlékeink tanuskodnak). A Josephinusz-munka káros hatásait és a legújabb kornak fejelemzi életét röviden, de markánsan jellemzi. Ez elveket a trienti nagy fejelemzéstől zsinat és a törvények apostoli lelkületű szorgalmazói (mint Pázmány Péter) tisztázták, a világi törvényhozás ellentétes beavatkozásai is (pl. 1848-ban) inkább kuriózum számba veendő. A papság tudatában van hivatásának s ezzel szorosan egybeforrott kötelességeinek, s ha itt-ott fejelemzés történik, vagy ilyen természetű határozatokot kell ismételnünk, az csak sporadikus jelenség s csupán az egyházi bírásokodás hatáskörébe tartozik.

Sárközy érdeme, hogy az adathalmaz közepette mindenkor szigorúan tárgyához ragaszkodik, s világos beosztása folytán könnyen áttekinthető a sok színből összenőtt kép.

A könyv nyelvezete világos, szabatos és gördülékeny; stílusa történetirői stílus, nem címőmés, de élvezhető. A mű kulturtörténeti szempontból rendkívül becses adatgyűjteményt könnyen használhatóvá teszi jó beosztása és a nagy szorgalommal és hozzáértéssel összeállított név- és tárgymutató.

A mű lelkiismeretes és tisztelettel külső kiállítására pedig újabb bizonyítéka a veszprémi egyházmegyei nyomda sokszor elismert kényes izlésének.

* Az „Élet“ szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) június 13-iki száma a következő gazdag és bő tartalommal jelent meg: A vetések. Mátrai Rudoif. — Vacsorák. (Egy lurkó naplójából.) Zsoldos László. — Négy fal szűk a szívnek! (Költemény.) Szalay Mátyas. — Sivatagban, öserdőben... (Regény.) Sienkiewicz-Bányai. — Hadi különlegességek. Grész Leó. — Napkelte. (Költemény.) Lala. — Confiteor. (Elbeszélés.) Blaskó Mária. — Kultúra. — Hétről-hétre. — Szerkesztői üzenetek. Ezenkívül egész sokaságát közli az érdekes és aktuális képeknek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I., Fehérvári-ut 15/c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványzámat készséggel küld a kiadóhivatal.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. — 28

A várhegytől balra az első ház, melyet a még faluszerű Lourdesban megpillantunk — szemben egy fehér gyalogúttal, — egyszerű kétablakos és vörös tetű lakóház. Kéményéből egy nyárfa csoport szomszédosságában füstoszlop száll föl. Ez a ház és a többiek, melyeket ott látunk, alkották a régi ugynevezett Kispatak-utcát, ma a Barlang boulevard és az Állomás-ut van a helyén. A malmot Bernadette fitestvére lakja és a nappal bármely órájában mindenki megtekintheti.

Tovább a völgyben balra fölfelé a pályaudvar terül el s a távolban ugyanazon irányban jobbra látható a Lourdestől 10 kilométer távolságban fekvő kis Bagnères-de-Bigorre nevű fürdőhely.

Ha a pályaudvartól tovább megyünk a Barlangboulevardon, ott találjuk egy sűrű facsoporttal szemben, mely a Gave folyó fölött terül el, az 1881-ben épült új hidat.

Jobbra a várhegytől ott látjuk egy házcsoportját a régi Lourdesnak, itt van a régi hid is szemben a kis és nagy Gers-heggyel. Tovább jobbra látható a Pyreneusok hegysége, melynek ezen a tájon a legmagasabb csúcsa az örökös hóval födött Pic-du-Midi.

Ezeknek a hegyeknek az aljában és részben a hegyek között, amelyeknek gerince a látóhatárt képezi, folyik tekervényes medrében a Gave-folyó; láthatók a szomszédos Lutz, Baréges, Saint-Sauveur községek felé vezető utak, továbbá a híres Argelés-völgy és Pierrefitte felé vezető vasutvonal.

Emeli a vidék szépségét a Gave-folyó, mely gyakran megárad a Pyreneusok gletscheritől, ahonnan ered is és sok helyen igen mély. Medre telve van magával hozott kisebb-nagyobb kövekkel. Látjuk, amint átfolyik az Argelés-völgyön, öntözi a lourdesi várhegy lábát, majd a Pau felé vezető vasút töltésének tart, ahol derékszögben megfordul és a lourdesi szent Barlang előtt folyik el, hogy innét nyugatnak Rétharram, Pau és Bayon irányában folytassa útját.

Ott terül el előttünk a Chalet-sziget is. Így nevezik azt a háromszögletes rétet, melyet a Gave-folyó

és a Csatornának nevezett folyócska foly körül. Ez utóbbi hajtja a Savy-malmot, majd a Massabielle-szikla irányában veszi útját, hogy a Barlang alatt elfolyva innét nem messze egyesüljön a Gave-folyóval.

A háromszögletes Chalet-rét folyópartja mindenütt fákkal sűrűn beültetve szép látványt nyújt. Ma a nagykitérésű réten zárandokcsoportok gyülekeznek fáklásmenetre a Boldogságos Szűz megkoszorúzott szobra köré, hogy ott impozáns menetben fáklákkal és gyertyákkal kezükben énekszóval és imádsággal hódoljanak neki.

A Barlang csak 3 méter távolságban van a Gave-folyótól. A Csatorna vize öntözi annak az alját. A képen úgy látjuk a Barlangot, amint az még eredeti állapotában 1858-ban a jelenések idejében volt, elzárva mindenféle kövekkel, melyek a Gave kiöntései alkalmával a partra jutottak. A gyógyítóerejű víz, melynek forrása majdnem a Barlang háttérében van, a szemléltől balra folyik, szemben azzal a fülkével, melyben a jelenések idején a Boldogságos Szűz állott és ott ömlik bele a Csatornába.

Bernadette a Barlangban.

A képek ez a része a 17-ik jelenést és viaszgyertya csodáját állítja elénk, a legfontosabbat és az egyetlen, melynél a lourdesi hatóságok a jelenés színhelyén megjelentek. Ott látható a 9—10 ezerre becsült embertömeg, amely ennél a jelenésnél a hatósági személyekkel együtt jelen volt.

Látjuk az embereket minden uton és minden irányból a Barlang felé tödulni. Képviselet van ott minden kor, a legkülönbözőbb viseletek, mindenféle fejviselet, fiatal anyák, gyermekek, katonák, polgárok, földművesek, akik a környék minden községéből a jelenések hírére odasiettek.

A kis Bernadette tizenhetedszer tért vissza a Barlangba; a gyertya, mit kezében tart, még van gyujtva és a csoda ismétlődik: a Boldogságos Szűz megjelenik neki, a kisleány térdre borul és rémület fogja el, ebben a pillanatban fölemeli félig összetett kezét és a gyertya végén pihenteti. A láng lobog ujjai közt és jobbra-balra mozog egy negyedórán tul és mindez a több ezernyi említett tanuk szemei előtt történik. A kis leány föltekint, előtte egy leirhatatlan szépségű nő földöntuli fénytől megvilágítva áll a sziklafülkében, fehér ruhában és kék övvel, arany-sárga visszfénytől körülveve. Ezt a jelenést a legélet-hűbb előállításban látjuk magunk előtt.

Egész környezete iránt érzéketlenül térdel ott a kis Bernadette ennek a jelenésnek a tartama alatt, csak az előtte álló szép nőre tekint föl mereven és arcának nézése a legnagyobb gyönyörrel tölti el.

A kis Bernadette a képen ugyanazon ruhában látjuk ábrázolva, mit akkor viselt: testhezálló gesztenyeszínű karton ruhában, kék kötényvel, fején az ottani falusiaknál szokásos fehér vászonkendővel.

Bernadetten kívül még két gyermek van a Barlangban, az egyik fitestvére, a másik nőtestvére. Kezével feljebb ott látjuk öreg nagybátyját, aki egy sziklához és botjára támaszkodva, kalapját a hóna alatt tartva nézi kis hugát.

A jelenlevő hatósági személyek.

Ismérjük meg a jelenetnél jelenlevő főszemélyeket névleg is, akik a képen mind meg vannak örökítve.

Az I. csoportban van három uriember. Középen Dozous orvos, aki jobbában óráját tartja, hogy megállapítsa, mennyi ideig ég a gyertya a gyermek kezében. Jobbján áll Lacadé, a lourdesi polgármester, balján Estrade, az adószedő, mindnyájan fődellen fövel.

Ezek az emberek megállapíthatták, hogy a gyertya 17 percig égett Bernadette ujjai közt, anélkül, hogy azokat valahol megégette volna. Mihelyt a jelenés megszűnt, a kis leány visszanyerte előbbi arckifejezését. Az orvos nyomban megvizsgálta kezét, megtagogatta azokat minden oldalról, de a láng semmi égési nyomot nem hagyott rajtuk.

Hogy még jobban megbizonyosodjék a tapasztalatról, fogta az orvos az égő gyertyát és közeledett vele a kis leány kezeihez, anélkül, hogy az ezt észrevette volna. A gyermek azonban rögtön fölkiáltott, mialatt kezét élénk mozdulattal visszahúzta: Orvos ur megégett engem. Erre az orvos hangosan közölte a körülállókkal, hogy itt valóban természetfölötti tűléssel van dolgunk.

Ebben a pillanatban leirhatatlan lelkesedés fogja el a néptömeget és nagyhangon ezt kiabálják: Ami itt a mi jelenlétünkben történik, az igazi és magaslatos beigazolása a fősodának.

A II. csoport. Az első csoporttól egy kissé följebb ott látjuk egy sziklán Dutour császári államügyészt, zárke fölöttében, cilinderrel, baljával sétatbotjára támaszkodva; mellette van Jacomet rendőrbiztos, hátrattett kezekkel, kis kerek kalappal a fején. Ez a rendőrbiztos, aki minden elképzelhető csel fogást felhasznált, hogy Bernadettet megfélemlítse és ellenmondásba keverje, megkísérelte még hazugság utján is a gyermekkel elhitetni, mintha az ezt vagy azt a dolgot elmesélte volna, amiről pedig a valóságban semmit sem mondott. A gyermek azonban oly találó, egyszerű és világos feleleteket adott, melyekkel soha se jutott ellenmondásba és így meghiusította a rendőrbiztos összes cselvetéseit.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. május 29-től június 9-ig. —

Születés.

Farda János és Zsándor Anna, fia János, r. k. — Gabler János és Holl Margit Lujza, leánya Mária Margit, róm. kath. — Nagy Gyula János és Kakas Jolán, fia László Zoltán Géza, ág. hitv. ev. — Radács Imre és Molnár Julianna, leánya Julianna Ilona, r. kath. — Leier Erzsébet, fia Imre, r. k.

Halálozás.

Pehakker József, r. kath., 3 hónapos. — Závoda Aranka, r. k., 6 éves. — Debreczeni László, ev. ref., 6 hónapos. — Horváth Ambrus, r. k., 47 éves. — Élő Pál, r. k., 50 éves. — Cseke Mária, ev. ref., 2 éves. — Reichardt István, r. k., 53 éves. — László János, r. k., 61 éves. — 1914. okt. 29. Mátrai Jenő tanító, r. k. 25 éves, a hazáért hősi halált halt. — Nov. 3. Horváth Sándor Gyula, ev. ref. 19 éves, a hazáért hősi halált halt.

Házasság.

Körhegyi Ferenc, r. k. és Studniczka Leopoldina, r. kath.

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Interurbán

Wellner Gyula

regi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal- eset, szavatossági, élet- és járadék-biztosításokat.

A társaság a legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztosítéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s így minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyújtják.

Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz. földszint. Képviselet: SULY LÁSZLÓ.

Ki tudja meddig tart
a háború?
Éppen azért
mindenkinek érdeke

hogyan
cikkeit
ott szerezz be, ahol a leg-
jobbát legolcsóbban kapja.
Női fehérneműeket és férfi
ingeket, lábravalókat legcél-
szerűbb

Rádnyál venni,
ahol a nagy készlet lehetővé
teszi az olcsó és kényelemszer-
inti kiszolgálást. — Divatos
retikülökből és pénztárcákból

állandóan
szintén nagy választékot találunk,
ugyszintén kalapokban,
gallérokban és divatnyakkendőkben
olyan készlet van,
hogymilyen kényes
ízlelést kitudunk elégiteni.

Rádi István és Tsa
Veszprém.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig —
pneumatikai rendszer szerint. **ORGONÁK**
átalakítását és hangolását jutányos áron
számítom. Iskolák részére **HARMONIUMOKAT**
jó erős kivitelben készítek. **ZONGORÁK**
javítását és hangolását úgy helyben,
mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt
eszközölök.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

Ásványvíz nagy raktára!

Ájlanom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.
Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,
rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
eredeti porcelándugós üvegekben
2 lit. 1¹/₂ lit. 1 lit. 1/2 lit.
64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: **Salvator lith savanyú-
víznek, Mohai Agnes,
Giesshübl, Csízi, Pe-
tánci, Calsbadi, Ma-
rienbadi, Preblau, —
Bikszádi, Borszédi,
Guber, Parádi, Halli**
stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költségén lesz felszámítva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismételt adóknak előnyár.

Az összes fűszer-, csemege- ásvány-
víz- és háztartási cikkekéről a nagy
árjegyzék bárkinek megküldetik.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: rüpratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetésmények, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyzék, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíthatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos viaszgala-
pok, tetszés szerinti mennyiségben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, ugyszintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61